

Kapitel 1

JAG TYCKTE MIG STÅ i en busskö vid en lång smutsig gata. Det började bli kväll och det regnade. Jag hade i timal vandrat på liknande smutsiga gator, ständigt i regn och ständigt i kvällsskymning. Tiden tycktes ha stannat precis vid den dystra tidpunkt då bara ett fåtal affärer har tänt och det ändå inte är tillräckligt mörkt för att deras fönster skall lysa upp stämningen. Och precis som kvällen aldrig övergick i natt, hade mina strövtåg aldrig fört mig till de vackrare delarna av staden. Hur långt jag än gick kom jag bara till sjaskiga ungarshotell, små tobaksbutiker, plank från vilka affischer hängde ner i trasor, fönsterlösa varuhus, godsstationer utan tåg och boklådor av det där slaget där man säljer *Aristoteles samlade verk*. Jag mötte aldrig någon människa. Bortsett från den lilla skaran vid busshållplatsen föreföll hela staden folktom. Jag tror att det var skälet till att jag ställde mig i kön. Jag hade genast en viss tur, för just som jag intog min plats snäste en liten slank kvinna, som skulle ha stått framför mig, till en man som föreföll vara i hennes sällskap:

– Ja, då bryr jag mig inte om att fara. Så här är plats. Hon lämnade kön.

– Inbilla dig inte att jag bryr mig det minsta om det, sade mannen med mycket irriterad röst. Jag ville bara vara dig till lags för husfridens skull. Hur jag själv känner det spelar natur-

ligtvis ingen roll. Det förstår jag – och han lät handling följa på orden och gick även han sin väg.

– Bra, tänkte jag, två platser intjänade.

Jag stod nu närmast en mycket liten man med bister uppsyn som betraktade mig med ett uttryck av största ogillande och sade lite onödigt högt till mannen framför honom:

– Den där sortens folk kommer en faktiskt att tänka sig för två gånger innan man alls reser.

– Vilken sorts folk? brummade den andre, en stor tjock person.

– Jo, sade den lille, det här är knappast ett sådant sällskap som jag brukar vara van vid.

– Äsch! sade den tjocke och tillade med en blick på mig: Skulle han där inte duga åt er, min herre? Ni är väl aldrig rädd för honom?

När han märkte att jag inte gjorde någon rörelse, vände han sig plötsligt om mot den lille och sade:

– Vi är väl inte fina nog för dig, eller hur?

I nästa ögonblick hade han gett den lille en örfil som kom honom att hamna sprattlande i slasket.

– Låt honom ligga, låt honom ligga! sade den tjocke rakt ut i luften. Jag är en enkel man, det är vad jag är, men jag har samma rättigheter som alla andra, eller har jag kanske inte det?

När den lille inte visade någon benägenhet att återta sin plats i kön utan började linka iväg, var jag djärv nog att stiga framåt bakom den tjocke och lyckönskade mig till att ha kommit ännu ett steg närmare. Ett ögonblick senare lämnade ytterligare två unga människor framför honom kön arm i arm. De var båda klädda i byxor och spensliga, och de fnittrade i

falsett, så jag kunde inte vara säker på vilket kön den ene eller andre tillhörde, men det var tydligt att de just då föredrog varandra framför en plats i bussen.

– Vi kan inte alla få plats, hördes en kvinna säga med klagan i rösten cirka fyra platser framför mig.

– Jag byter med damen för fem spänn, sade en annan.

Jag hörde klirret av pengar och därpå ett tjut från kvinnan, blandat med gapskratt från de andra i skaran. Den bedragna kvinnan rusade från sin plats för att få tag i mannen som lurat henne, och de andra slöt genast upp och stötte ut henne ... På så sätt hade kön av olika skäl reducerats till rimliga proportioner långt innan bussen anlände.

Det var ett underbart åkdon, strålände i ett gyllene ljus, med djärva färger. Föraren själv tycktes fylld av ljus och använde endast ena handen att köra med. Med den andra viftade han framför ansiktet som för att svepa bort det smutsiga regnvattnet. Ett mummel steg upp från kön när han kom i sikte.

– Verkar som om han tjänade bra på det, va? ... Så självgod, jag kan slå vad ... Kära nån, varför kan man inte bete sig *naturligt*? ... Tycker sig vara för god att bevärdiga oss med en blick. Vem inbillar han sig att han är? ... Allt detta guld och rött, jag kallar det ett skamligt slöseri ... Varför använder de inte en del av pengarna till sina fastigheter här nere? ... Gode Gud! Jag skulle ha lust att ge honom en ...

Jag kunde inte se något i förarens uppsyn som motiverade allt detta, bortsett från att han hade ett auktoritativt utseende och verkade ivrig att utföra sitt arbete.

Mina medpassagerare trängdes som höns för att komma ombord på bussen, fastän där fanns gott om utrymme för oss

alla. Jag var den siste som steg in. Bussen var bara till hälften fylld, och jag valde en bakre plats, rätt långt från de andra. Men en långhårig yngling kom genast och satte sig bredvid mig. Just som han gjorde det startade vi.

– Jag tänkte att du inte har något emot att jag slår mig ner hos dig, för jag har märkt att du har samma känsla som jag inför det här sällskapet, sade han. Varför i all världen de är så angelägna om att komma med kan jag inte förstå. De kommer inte alls att tycka om det när vi är framme, och de kommer att tycka att det faktiskt var mycket trivsammare därhemma. Det är en annan sak med dig och mig.

– Trivs de verkligen här? frågade jag.

– Lika bra som de skulle göra var som helst, svarade han. De har biografer och fisk och diverseaffärer och annonser och alla slags grejer de kan önska sig. Den häpnadsväckande bristen på något andligt liv bekymrar inte *dem*. Jag förstod så snart jag kom hit att jag begått ett misstag. Jag borde ha tagit den första bussen, men jag var dum nog att irra omkring här och försöka väcka folk. Jag träffade ett par personer som jag kände förut och försökte bilda en liten krets, men de tycktes alla ha sjunkit ner till samma nivå som omgivningen. Redan innan vi kom hit hade jag haft vissa tvivel om en man som Cyril Bellow. Jag har alltid tyckt att han arbetade i en felaktig stil. Men han var åtminstone intelligent. Man kunde alltid av honom få lite kritik, värd att lyssna på, även om han som skapande konstnär var misslyckad. Men nu verkar han inte ha något annat kvar än sin inbilskhet. Sista gången jag försökte läsa några av mina egna dikter för honom ... men, ett ögonblick, jag tänkte just låta dig kasta ett öga på *dem*.

Med en rysning såg jag att vad han halade fram ur fickan var en tjock bunt maskinskrivna papper. Jag mumlade något om att jag inte fått med mig glasögonen och utbrast:

– Nej men se! Vi har lämnat marken.

Det förhöll sig så. Flera hundra fot under oss, redan halvt dolda i regnet och dimman, syntes stadens våta tak, som utan avbrott bredde ut sig så långt ögat kunde nå.